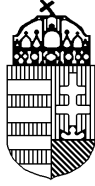

Országos Atomenergia Hivatal

4.17. sz. útmutató

Atomerőmű baleset-elhárítási készültsége

Verzió száma:

1.

2006. január

Kiadta: Dr. Rónaky József, az OAH főigazgatója
Budapest, 2006. január

A kiadvány beszerezhető:
Országos Atomenergia Hivatal
Nukleáris Biztonsági Igazgatóság
Budapest

ELŐSZÓ

A nukleáris biztonság szabályozási rendszerének hierarchiája a következő:

1. A legfelső szintet az atomenergiáról szóló 1996. évi CXVI. törvény képviseli.
2. A következő szintet alapvetően a törvény végrehajtására kiadott két kormányrendelet alkotja. A 114/2003. (VII. 29.) Korm. rendelet az Országos Atomenergia Hivatal (OAH) jogállását, míg a 89/2005. (V.5.) Korm. rendelet az OAH nukleáris biztonsággal összefüggő hatósági ügyekben lefolytatott eljárásainak általános szabályait határozza meg. Ez utóbbi melléklete a kiadott 7 nukleáris biztonsági szabályzat, melyek közül négy az atomerőművekre, az ötödik az oktató és kutató atomreaktorokra, a hatodik a kiegészítő nukleáris fűtőelemek átmeneti tároló létesítményeire szabja meg a konkrét nukleáris biztonsági követelményeket, míg a hetedik az NBSZ-ekben alkalmazott speciális fogalmak definícióit adja meg. Ezekről a követelményektől eltérni csak a kormányrendeletben foglaltak szerint lehet.
3. Azt, hogy a szabályzatokban meghatározott követelmények teljesítésére milyen módszert ajánl az eljáró hatóság, a szabályozás következő szintje, az egyes szabályzatokhoz kapcsolódó útmutatók tartalmazzák. Ezeket az útmutatókat az OAH főigazgatója adja ki, és az időről-időre felhalmozódott tapasztalatok alapján módosult újabb kiadásai jelennek meg. Az eljárás gyors és akadálymentes lefolytatásának érdekében a hatóság az engedélyeseket az útmutatókban foglalt ajánlások minél teljesebb követésére ösztönzi.
4. Konkrét berendezésekre, tevékenységekre, eljárásokra a leírt általános jellegű szabályozások mellett egyedi hatósági előírások, állásfoglalások is vonatkozhatnak.
5. A felsorolt szabályozásokat magától értetődően kiegészítik az engedélyesek, ill. más, a nukleáris energia alkalmazásában közreműködő szervezetek (tervezők, gyártók, stb.) belső szabályozási dokumentumai, amelyeket a minőségirányítási rendszerükkel összhangban készítenek és tartanak karban.

Az útmutatók alkalmazása előtt mindig győződjön meg arról, hogy a legújabb, érvényes kiadást használja-e. Az aktuális érvényes útmutatókat az OAH honlapjáról (www.haea.gov.hu) töltheti le.

TARTALOMJEGYZÉK

1. BEVEZETÉS	5
1.1. Az útmutató tárgya és célja	5
2. MEGHATÁROZÁSOK	6
2.1. Rövidítések	7
3. BALESET-ELHÁRÍTÁSI FELKÉSZÜLÉS	8
3.1. A baleset-elhárítás célja	8
3.2. A baleset-elhárítási felkészülés célja	9
3.3. A baleset-elhárítás végrehajtásának alapelvei	9
3.4. A Baleset-elhárítási Intézkedési Terv	9
3.5. A BEIT módosítása	11
3.6. Általános megfontolások	12
3.7. Veszélyforrás-elemzés, veszélyhelyzetek osztályozása	14
3.8. Veszélyhelyzeti tervezési zónák, kibocsátás, környezeti értékelés, óvintézkedések	19
3.9. Baleset-elhárítási infrastruktúra, eszközök, felszerelések	21
3.10. Riasztás és kommunikáció	24
3.11. A lakosság és a média tájékoztatása	25
3.12. A dolgozók védelme	26
3.13. Baleset-elhárítási képzés és gyakorlatozás	27
3.14. Külső kapcsolatok	29
3.15. Nukleáris veszélyhelyzetek utáni helyreállítás	30

1. BEVEZETÉS

1.1. Az útmutató tárgya és célja

Az Atomtörvény 42-44. §-ainak értelmében az atomerőmű telephelyén a baleset-elhárítási feladatok ellátásának felelőse az atomerőmű engedélyese. Az engedélyes bármilyen radiológiai és nukleáris veszélyhelyzetre (továbbiakban veszélyhelyzet) időben, megfelelő irányítás és ellenőrzés mellett, koordináltan és hatékonyan reagál.

Az útmutató ajánlásokat tartalmaz a Nukleáris Biztonsági Szabályzat 1. kötet 8.4 fejezetében, a 3. kötet 5.6.4. fejezetében és a 4. kötet 15. és 16. fejezetében rögzített előírások teljesítésének az OAH által lehetségesnek tartott módjára vonatkozóan.

Az útmutató a Magyar Köztársaság területén található atomerőmű telephelyéhez kötődő veszélyhelyzetekre történő felkészülésre és a baleset-elhárítási feladatok végrehajtására vonatkozik, de nem terjed ki a balesetkezelésre.

Jelen útmutató tartalmát, mint a veszélyhelyzetekre való felkészülés jó gyakorlatát, az OAH NBI a hatósági eljárásai (a baleset-elhárítási intézkedési terv jóváhagyása, és a veszélyhelyzetekre történő felkészülés hatósági felügyelete) során figyelembe veszi.

Az atomerőművet az Országos Baleset-elhárítási intézkedési Terv (OBEIT) a legmagasabb veszélyhelyzeti tervezési kategóriába sorolja. Az útmutató ajánlásai ezt figyelembe veszik.

2. MEGHATÁROZÁSOK

Ez a fejezet az NBSZ kötetben már meglévő meghatározásokat nem tartalmazza.

Baleset-elhárítási szervezet:

Kellő felelősséggel és hatáskörrel felruházott szervezet, amely veszélyhelyzet kihirdetése után lép működésbe és képes a telephelyen a döntések meghozatalától az operatív tevékenységek végrehajtásáig terjedő feladatok ellátására.

Nukleáris veszélyhelyzet:

Rendkívüli esemény következtében előálló állapot, amelyben a lakosságot érintő következmények elhárítása vagy enyhítése érdekében intézkedésekre van, vagy lehet szükség. A nukleáris veszélyhelyzet fogalma lefedi mind a nukleáris, mind az egyéb sugárzó anyagokkal végzett tevékenység következtében előállott rendkívüli helyzeteket, tehát a továbbiakban a nukleáris veszélyhelyzet (NVH) kifejezés egyaránt utal a szűk értelemben vett nukleáris baleseti helyzetre és a radiológiai baleseti helyzetre.

2.1. Rövidítések

BEIT	Baleset-elhárítási intézkedési Terv
BESZ	Baleset-elhárítási Szervezet
HITT	Helyzetismertető és Technológiai Tájékoztató
INES	Nemzetközi Nukleáris Eseményskála
NBSZ	Nukleáris Biztonsági Szabályzat
NVH	Nukleáris Veszélyhelyzet
OAH NBI	Országos Atomenergia Hivatal Nukleáris Biztonsági Igazgatóság
ONER	Országos Nukleárisbaleset-elhárítási Rendszer
VBJ	Végleges Biztonsági Jelentés
ALARA elve	A sugárterhelés ésszerűen elérhető legalacsonyabb szinten tartásának elve.

3. BALESET-ELHÁRÍTÁSI FELKÉSZÜLÉS

Az engedélyes balesetelhárítási-tervezéssel, felkészüléssel, elhárítással és védekezéssel kapcsolatos felelőssége és hatásköre a telephelyre és a telephelyen tartózkodókra terjed ki.

3.1. A baleset-elhárítás célja

Az NBSZ 4. kötet 16.001. pontja értelmében a baleset-elhárítás célja a kialakult veszélyhelyzet következményeinek enyhítése, azaz – mind a létesítmény dolgozói, mind a lakosság körében – a veszélyhelyzet következtében fellépő radioaktív sugárzás okozta terhelés determinisztikus egészségügyi hatásainak megelőzése és sztochasztikus egészségügyi hatásainak az ésszerű legalacsonyabb szintre korlátozása, továbbá az egyéb következmények minimalizálása.

A fenti célok teljesítése érdekében az engedélyes, az atomerőmű telephelyén belül, az alábbiak megvalósítására készül fel:

- a) A bekövetkezett veszélyhelyzet felszámolásának irányítása, az elhárítási feladatok végrehajtása, a veszélyhelyzet súlyosbodásának megakadályozása.
- b) A káros következmények megelőzése és enyhítése.
- c) A dolgozók és a lakosság körében a determinisztikus egészségügyi hatások megelőzése, a sztochasztikus egészségügyi hatások ésszerűen legalacsonyabb szintre csökkentése.
- d) Elsősegély nyújtása a sérülteknek, intézkedés a sugársérültek ellátására.
- e) A létszám ellenőrzési és kimenekítési feladatok végrehajtása, eltűnt személyek felkutatása
- f) A környezet és az értékek megóvása az ésszerű legnagyobb mértékben.
- g) A mentesítési feladatok végrehajtása.
- h) A riasztási és értesítési feladatok végrehajtása.
- i) A helyreállítási feladatok végrehajtása.

3.2. A baleset-elhárítási felkészülés célja

Az engedélyes a baleset-elhárítási célok teljesítése érdekében biztosítja, hogy a baleset-elhárítási tevékenység összehangolt és hatékony végzéséhez szükséges feltételek a megfelelő időben és helyen, hatékony irányítás és ellenőrzés mellett álljanak rendelkezésre. A hatékonyság fokozása érdekében betanult és begyakorolt módon használják fel a rendelkezésre álló forrásokat.

3.3. A baleset-elhárítás végrehajtásának alapelvei

Az engedélyes a bevezetendő baleset-elhárítási intézkedések megalapozása során figyelembe veszi az indokoltság és az optimalizálás elvét:

- a) a bevezetendő intézkedés akkor indokolt, ha azzal több haszon jár, mint amennyi kárt okoz,
- b) a bevezetendő intézkedés akkor optimalizált, ha formáját, mértékét és időtartamát az elérhető maximális haszon figyelembevételével határozzák meg.

3.4. A Baleset-elhárítási Intézkedési Terv

Az engedélyes az NBSZ 4. kötet 15.001./e pontja értelmében a telephelyre vonatkozó létesítményi baleset-elhárítási intézkedési tervet (továbbiakban BEIT) dolgoz ki és tart folyamatosan karban. Ennek során figyelembe veszi az üzemeltetés és a gyakorlatok tapasztalatait, és biztosítja a folyamatos összhangot az érvényes jogszabályokkal, az országos, területi és helyi baleset-elhárítási intézkedési tervekkel, valamint a létesítmény tűzvédelmi, és az egyéb katasztrófák elleni védekezésre vonatkozó terveivel.

Az engedélyes a baleset-elhárításra vonatkozó követelmények teljesítését a dokumentációs rendszerében szabályozza. A baleset-elhárítás belső szabályozásának legfontosabb eleme a létesítmény BEIT-je, amely részletesen szabályozza a létesítmény felkészülési és veszélyhelyzeti tevékenységét. A BEIT hivatkozhat a létesítmény egyéb dokumentumaira is (pl. Munkahelyi Sugárvédelmi Szabályzat, eljárásrendek, végrehajtási utasítások, stb.). Az NBSZ 4. kötet 15.004. értelmében a BEIT és az alárendelt dokumentumok minden, a veszélyhelyzeti felkészülés és a baleset-elhárítás során végzendő tevékenységet szabályoznak.

Az engedélyes BEIT-je minimálisan tartalmazza:

Atomerőmű baleset-elhárítási készültsége

- a) a terv végrehajtásért felelős szervezet felelősségét, feladatát, felépítését, működését,
- b) a veszélyhelyzeti tervezési zónák határait,
- c) a veszélyhelyzet kihirdetésének és megszüntetésének pontos feltételeit, folyamatát,
- d) a veszélyforrás-elemzésben azonosított veszélyforrásokat,
- e) a veszélyhelyzeti osztályokat, az osztályozás technológiai és sugárvédelmi kritériumait, folyamatát, felelősét,
- f) a veszélyhelyzet értékelésének módszerét, eszközeit,
- g) a telephelyi és a telephelyen kívülre irányuló veszélyhelyzeti kommunikáció folyamatát, eszközeit,
- h) a telephelyi és telephelyen kívüli szervezetek és személyek riasztásának módját és eszközeit,
- i) a lakosság felkészítésének és tájékoztatásának módját és eszközeit, a lakossági tájékoztatási tervet,
- j) a baleset-elhárítás céljára készenlétben tartott eszközök jegyzékét,
- k) a veszélyhelyzet-kezelés alapelveit,
- l) a telephelyi óvintézkedéseket és azok bevezetésének feltételeit,
- m) a sugárzási viszonyok ellenőrzésének és értékelésének rendjét, a beavatkozást nem igénylő szintek és a kötelező beavatkozási szintek meghatározását, a sugárterhelés csökkentésére vonatkozó eljárásokat, módszereket,
- n) a lakosság védelmével kapcsolatos azonnali óvintézkedések bevezetésének feltételeit, a javaslattétel módját, módszerét,
- o) az együttműködés rendjét az ONER szervekkel,
- p) a baleset-elhárítási képzés és gyakorlatozás rendjét.

Az előírás teljesítése érdekében az engedélyes nyomon követi az atomerőművet, valamint az ONER-t érintő baleset-elhárításra vonatkozó jogszabályi változásokat. Összegyűjti a BEIT legutóbbi felülvizsgálata óta végrehajtott gyakorlatokból, képzésekből, ellenőrzésekből, és egyéb forrásból származó tapasztalatokat és ezek alapján, legalább két évente felülvizsgálja a BEIT-et.

3.5. A BEIT módosítása

A BEIT módosítása az NBSZ 1. kötet 4. fejezete 4.013. g1.4) pontja értelmében hatósági engedélyhez kötött átalakításnak minősül.

A BEIT módosításának engedélyezése az NBSZ 1. kötet 4.016. pontja alapján egylépcsős engedélyezési eljárássá összevonható, amennyiben az engedélykérelem tartalmazza az egyes engedélyek kiadásához szükséges információt. Az BEIT módosítására vonatkozó összevont engedély kérelem az NBSZ 1. kötet vonatkozó pontjaiból a következőknek megfelelő információt tartalmazza:

NBSZ 1. kötet 4.031-ből:

- a) az átalakítás okát és indokoltságát,
- b) a Nukleáris Biztonsági Szabályzatokban, egyéb hatályos jogszabályokban, a létesítmény biztonsági jelentésében (VBJ), az átalakítást megalapozó dokumentációban az átalakításra meghatározott követelményeket,
- c) az átalakítás ismertetését,
- d) a b) pontban megadott követelmények teljesülését,
- e) az előírások és követelmények figyelembevételét igazoló nyilatkozatokat,
- f) az átalakításnál érvényesítendő minőségbiztosítási követelményeket,
- g) az átalakítás megvalósításának tervezett ütemtervét,

Az NBSZ 1. kötet 4.041-ből:

- h) az átalakítás következtében a szabályozási rendszerben szükségessé váló módosításokat, a módosítások ütemezését és bemutatását,
- i) a Végleges Biztonsági Jelentésben leírtaknak az átalakítás miatt szükséges, az éves aktualizálásánál bevezetni kívánt módosítás tervezetét,
- j) az átalakítás miatt szükséges képzési programot, a program megfelelőségének bemutatását (oktatott témák, oktatásba bevontak köre, ütemezés, oktatási célok teljesülésének ellenőrzési módja),

- k) az eljáráshoz kapcsolódóan a hatóság által kiadott engedély(ek), a kérelem megalapozásához felhasznált, az engedélyes által korábban benyújtott dokumentáció megnevezését és azonosítóit.

3.6. Általános megfontolások

Az NBSZ 4. kötet 15.001./a pontja értelmében az engedélyes a baleset-elhárítási készütség magas szinten tartására olyan, kellő felelősséggel és hatáskörrel felruházott szervezeti egységet hoz létre, amely szervezi és irányítja a baleseti felkészülés folyamatát. Az előírás teljesítése érdekében az engedélyes intézkedik:

- a) a megfelelő létszámú és kompetenciájú, normál működési és irányítási rendben működő szervezet kialakításáról,
- b) baleset-elhárítási felkészülés forrásainak biztosításáról, évenkénti tervezéséről,
- c) a baleset-elhárítási eszközök, létesítmények rendelkezésre állását biztosító tevékenység szabályozásáról,
- d) a veszélyhelyzeti feladatok tervezését szabályozó dokumentumok (eljárásrendek, utasítások, útmutatók) kidolgozásáról.

Az NBSZ 4. kötet 15.001./b pontja értelmében az engedélyes olyan, kellő felelősséggel és hatáskörrel felruházott baleset-elhárítási szervezetet hoz létre, amely megfelelően felkészült, hogy veszélyhelyzeti szituációban (és az azokra való felkészülést segítő gyakorlatokon) működésbe lépjen és képes a telephelyen a döntések meghozatalától az operatív tevékenységek végrehajtásáig terjedő feladatainak ellátására. Az előírás teljesítése érdekében az engedélyes intézkedik:

- a) a megfelelő létszámú és kompetenciájú szervezet kialakításáról,
- b) a szervezet egyszemélyi vezetőjének kijelöléséről és a deklarált egyszemélyi felelősségről,
- c) a szervezet alá és fölérendeltségi viszonyait, a működését és tevékenységét a megfelelő szinten szabályozó működési rend készítéséről,
- d) a szervezetbe beosztottak riasztási, készenléti rendjének, és a működésbe lépett szervezet műszakváltási rendjének kialakításáról,

Atomerőmű baleset-elhárítási készütsége

- e) a szervezet működésének naplózásáról,
- f) a veszélyhelyzeti feladatok végrehajtásra vonatkozó szabályozások készítéséről,
- g) a szervezet számára rendelkezésre álló, a feladatainak megfelelő szintű ellátását biztosító műszaki feltételekről, forrásokról és eszközökről.

Az NBSZ 4. kötet 15.002. pontja értelmében a baleseti felkészülés folyamatát irányító szervezeti egység felel:

- a) a BEIT és a végrehajtást szabályozó dokumentáció kidolgozásáért, karbantartásáért,
- b) a baleset-elhárítási tevékenységek végrehajtásához szükséges eszközök, anyagok, létesítmények – különös tekintettel a fő és tartalék veszélyhelyzeti irányító központok funkcióképességére – és dokumentáció karbantartásáért, megfelelőségének rendszeres ellenőrzéséért,
- c) a baleset-elhárítási képzések és gyakorlatok tervezéséért és végrehajtásáért,
- d) a felkészülés időszakában a külső intézményekkel szükséges kapcsolattartásért.

A baleset-elhárítási szabályozás készítése, valamint felülvizsgálatai során az engedélyes biztosítja a baleset-elhárítási tevékenységben résztvevő belső szervezetek részvételét, és figyelembe veszi a külső együttműködőktől kapott visszajelzéseket.

Az engedélyes a belső szabályozásában biztosítja, hogy a telephelyen belül biztonságot érintő műveleteket a résztvevő külső vállalkozók csak az Engedélyes szervezetének felügyelete mellett végezhetnek. A külső szervezetek által alkalmazott veszélyhelyzet kezelési szabályozás illeszkedik az engedélyes baleset-elhárítási szabályozásába és megfelelő szakmai felülvizsgálaton esik keresztül, mielőtt a külső vállalkozó munkavégzése megkezdődik. Az engedélyes potenciális vagy tényleges veszélyhelyzet esetére biztosítja a külső és belső döntéshozatali szintek egyértelműségét és összehangolja a baleset-elhárítási tevékenység irányításával.

Az NBSZ 4. kötet 15.001./d pontja értelmében az engedélyes a baleset-elhárítási szervezet egyes pozícióihoz több, előre kijelölt dolgozót rendel. A

szervezet létszámát, a helyettesítésre rendelkezésre álló dolgozók számát úgy határozza meg, hogy a szervezet működéséhez folyamatosan rendelkezésre álljon a megfelelő számú és képesítésű személyzet.

Az előírás teljesítése érdekében az engedélyes írásban szabályozza a szervezet személyzeti összetételének meghatározására vonatkozó követelményeket, és naprakész nyilvántartást vezet az egyes pozíciókhoz rendelt munkatársakról. Az egyes pozíciók esetében meghatározza az azok betöltéséhez szükséges ismereteket, és a nyilvántartásban igazolja, hogy a személyzet minden tagja teljesíti a képesítési követelményeket.

Az engedélyes a veszélyhelyzetek telephelyi elhárítását összehangolja az egyéb katasztrófa-elhárítási feladatokkal, valamint a baleset-elhárítási felkészülés telephelyi feladatainak teljesítését összehangolja a telephelyen kívüli baleset-elhárítási szervezetek feladatainak teljesítésével. Ennek érdekében megfelelő irányítási rendszert hoz létre a baleset-elhárítási szervezet és a katasztrófa-elhárító szervezetek telephelyi koordinálására és a telephelyen kívüli baleset-elhárítás megfelelő támogatására.

Az NBSZ 4. kötet 16.003. pontja értelmében az engedélyes baleset-elhárítási szervezete tevékenységét a veszélyhelyzet kihirdetése után késlekedés nélkül megkezdi. Tevékenységét úgy szervezi és irányítja, hogy a veszélyhelyzet kihirdetésének következményei és a baleset-elhárítási tevékenység ne akadályozza vagy veszélyeztesse az üzemviteli intézkedések kivitelezése tekintetében az üzemeltető személyzet munkáját, a biztonságos üzemet, a biztonsági funkciók ellátását.

Az engedélyes a baleset-elhárítási intézkedések végrehajtásához szükséges források (emberi erőforrás, eszközök, járművek, stb.) rendelkezésre állását a baleset-elhárítási tevékenység közben folyamatosan nyomon követi.

3.7. Veszélyforrás-elemzés, veszélyhelyzetek osztályozása

Az engedélyes minden a VBJ-ben feltételezett kiindulási esemény figyelembevételével, az abból származtatható valamennyi veszélyforrásra kiterjedő kockázatelemzést végez tekintettel a hagyományos veszélyhelyzetek hatásaira is. A kockázatelemzés olyan részletességű, hogy az alapján a baleset-elhárítási felkészülés szükséges terjedelme egyértelműen meghatározható.

Az engedélyes az NBSZ 3. kötet 3.031. pontja szerinti veszélyforrás-

elemzés során azonosított veszélyforrásokat, azok potenciális súlyossága alapján veszélyhelyzeti tervezési kategóriákba sorolja. A veszélyhelyzeti tervezési kategóriákat az Országos BEIT határozza meg. A besorolás célja, hogy megalapozza a baleset-elhárítási felkészülés terjedelmét. Az engedélyes a veszélyforrás elemzés által meghatározott valamennyi veszélyhelyzet elhárítására felkészül, és biztosítja, hogy a megfelelő intézkedések – osztályozás, értesítés, működésbe lépés és baleset-elhárítási intézkedések – végrehajtása időben megtörténik.

Az NBSZ 4. kötet 15.003. pontja értelmében a létesítmény telephelyére vonatkozó baleset-elhárítási intézkedési terv kiterjed a biztonsági elemzésekben azonosított valamennyi – radioaktív anyagok kibocsátásával, közvetlenül és/vagy közvetett módon bekövetkező sugárterheléssel járó – veszélyhelyzet elhárítását, valamint következményeinek enyhítését szolgáló, az üzemeltető szervezet felelősségi körében előírányzott tevékenységre.

A fenti előírások teljesítése érdekében az engedélyes meghatározza a létesítményben potenciálisan előforduló veszélyhelyzetek teljes körét, elkészíti az ezek megalapozásául szolgáló veszélyhelyzeti események elemzését. Az engedélyes biztosítja, hogy a baleset-elhárítási felkészülés során figyelembe vett események köre kiterjedjen a VBJ-ben azonosított valamennyi veszélyforrásra.

A veszélyforrás elemzés által azonosított terjedelemben az engedélyes bizonyítja, hogy a baleset-elhárítás céljai teljesülnek az események azonosítása, a baleset-elhárítási tevékenység kezdeményezése és végrehajtása tekintetében.

Az NBSZ 1. kötet 8.047. pontja értelmében az engedélyes a nukleáris veszélyhelyzet kialakulása, természeti vagy ipari katasztrófa bekövetkezése után 15 percen belül elvégzi a veszélyhelyzeti osztály megállapítását. Az NBSZ 4. kötet 15.005. pontja értelmében az engedélyes felkészül a nukleáris veszélyhelyzetek azonosítására és a nukleárisbaleset-elhárítási tevékenység azonnali megkezdésére. Ennek érdekében az Országos BEIT-nek megfelelő veszélyhelyzeti osztályozási rendszert dolgoz ki, amelyben az azonos osztályokba tartozó veszélyhelyzetek közel azonos veszélyt jelentenek.

Az engedélyes a fenti előírás teljesítése érdekében felkészül a veszélyhelyzetek osztályozására és bejelentésére, meghatározza az ehhez szükséges belső és külső információáramlás feltételeit, folyamatát. Ennek

keretében biztosítja, hogy a veszélyhelyzet besorolása az esemény bekövetkezése után 15 percen belül megtörténhessen.

Az engedélyes meghatározza az adott veszélyhelyzeti osztályokhoz kapcsolódó intézkedések körét és felkészül a megfelelő szintű elhárítási tevékenység megkezdésére. A veszélyhelyzet osztályozásához besorolási rendszert alakít ki, amely a következő veszélyhelyzeti osztályokat különbözteti meg:

Általános veszélyhelyzet: Olyan események során áll elő, amelyek következtében tényleges kibocsátás történik, vagy jelentős az olyan kibocsátás kockázata, amely a telephelyen kívüli sürgős óvintézkedések bevezetését igényli. Az ilyen típusú veszélyhelyzet kihirdetésekor a következmények enyhítése és a dolgozók, valamint a lakosság védelme érdekében azonnali óvintézkedésekre van szükség a telephelyen, a megelőző, és a sürgős óvintézkedések zónájában. Ebbe a veszélyhelyzeti osztályba tartozik például a reaktorzóna, vagy nagymennyiségű kiégett fűtőanyag tényleges, vagy várható sérülése, vagy olyan telephelyen kívüli kibocsátás fellépte, amely a sürgős óvintézkedési beavatkozási szinteket meghaladó dózissal jár.

Telephelyi veszélyhelyzet: Olyan események következtében áll elő, amelyek nagymértékben csökkentik a környező lakosság, vagy a telephelyi személyzet védettségét. Az ilyen típusú veszélyhelyzet kihirdetésekor a következmények enyhítése és a dolgozók védelme érdekében sürgős óvintézkedésekre van szükség a telephelyen, és fel kell készülni a telephelyen kívüli óvintézkedések szükség szerinti bevezetésére. Ebbe a veszélyhelyzeti osztályba tartozik a reaktorzóna, vagy nagymennyiségű kiégett fűtőanyag védettségének jelentős csökkenése, olyan körülmények létrejötte, amelyekben bármilyen további meghibásodás a zóna, vagy a kiégett fűtőanyag sérüléséhez vezethet, vagy olyan magas sugárzási szint fellépte a telephelyen vagy a telephelyen kívül, amely megközelíti a sürgős beavatkozási szinteket.

Létesítményi veszélyhelyzet: Olyan események következtében áll elő, amelyek nagymértékben csökkentik a telephelyi személyzet védettségét. Az ilyen típusú veszélyhelyzet kihirdetésekor a következmények enyhítése és a dolgozók védelme érdekében azonnali óvintézkedésekre van szükség a telephelyen. Az ilyen veszélyhelyzetnek nincsenek telephelyen kívüli következményei.

Potenciális veszélyhelyzet: Olyan események következtében áll elő, amelyek jelentős, vagy nem ismert mértékben csökkentik a lakosság, vagy a telephelyi személyzet védelmét. Az ilyen típusú veszélyhelyzet kihirdetésekor a következmények felmérése és enyhítése érdekében azonnali intézkedésekre van szükség.

Egyéb radiológiai veszélyhelyzet: Olyan helyzetek összefoglaló osztálya, amelyek lokalizált, lassan kialakuló, vagy korlátozott hatású sugárveszély következtében jönnek létre. Ilyen tipikus helyzetek lehetnek: elvesztett sugárzó anyag (pl. forrás), megtalált/felfedezett veszélyes sugárzó anyag (pl. forró pont), baleset kiégett üzemanyag vagy radioaktív hulladék szállítása közben, terroristafenyegetés, egyéb okból megnövekedett sugárzási szint.

Az NBSZ 4. kötet 16.004. pontja értelmében az esemény veszélyhelyzeti osztályba sorolása azonnal maga után vonja az előirányzott létesítményi óvintézkedések végrehajtását. Az előírás teljesítése érdekében az engedélyes a veszélyhelyzeti besorolás után azonnal megkezdi a megfelelő szintű, koordinált, megtervezett telephelyi baleset-elhárítási feladatok elvégzését és kezdeményezi a telephelyen kívüli baleset-elhárítási tevékenység végrehajtását.

Az engedélyes a baleset-elhárítási szervezet felelősségét, feladatait, az azonnali és sürgős intézkedéseit minden veszélyhelyzeti osztályra pontosan meghatározza.

Az engedélyes a veszélyhelyzetek osztályozásánál az alábbi szempontok egyidejű figyelembe vételére készül fel:

- a) a létesítmény területén azonosított potenciális veszélyforrások, és az azonosított veszélyhelyzethez vezető esemény bekövetkezése,
- b) egyéb, a normálistól eltérő üzemiállapotok,
- c) a biztonsági szint csökkenése (pl. mérnöki gátak állapota), vagy ennek veszélye,
- d) a fizikai védelem szintjének csökkenése,
- e) a telephelyi dolgozók védettségi szintjének csökkenése, vagy ennek veszélye,
- f) a telephelyen belül és kívül mérhető sugárzási szint mértéke, emelkedése vagy az emelkedésének a veszélye,

- g) történt-e radioaktív kibocsátás vagy fennáll-e annak veszélye,
- h) a veszélyhelyzet kezelése igényel-e telephelyen belüli vagy telephelyen kívüli óvintézkedést, azok terjedelme és sürgőssége.

A veszélyhelyzet besorolásának elvei:

- a) a veszélyhelyzet besorolása elsősorban mért paraméterek alapján történik;
- b) a technológiai és radiológiai paraméterek, valamint az egyéb körülmények közül az a meghatározó, amely a veszélyhelyzet magasabb osztályba való besorolását indokolja;
- c) az azonos veszélyhelyzeti osztályba sorolást kiváltó események vagy körülmények megközelítően azonos kockázati szintet képviselnek.

Az engedélyes a fenti szempontok és elvek alapján meghatározza a veszélyhelyzetek osztályozásának kritériumait és a veszélyhelyzeti osztályokhoz meghatározott intézkedés csoportot rendel.

Az engedélyes a veszélyhelyzet során az osztályozást rendszeresen (legalább 2 óránként), illetve a fenti tényezőkben történt változás esetén felülvizsgálja.

Az NBSZ 4. kötet 15.006. pontja értelmében a létesítmény területén mindig van a veszélyhelyzeti osztály besorolására, a veszélyhelyzet kialakulásának és megszűnésének kihirdetésére, a baleset-elhárítási intézkedések kezdeményezésére, a telephelyen kívüli szervezetek értesítésére feljogosított személy, aki egyben felelős ezen feladatok ellátásáért, rendelkezik a hatékony intézkedéshez szükséges információkkal és az említett feladatok ellátásához szükséges eszközök felett.

Az engedélyes a veszélyhelyzet osztályozására eljárást készít, amelyben figyelembe veszi a fenti előírásokat és ajánlásokat.

Az engedélyes a normál szervezeti működésből veszélyhelyzetre történő átállás folyamatát pontosan, egyértelműen meghatározza. Gondoskodik arról, hogy a veszélyhelyzet kihirdetéséről szóló információ minden, a telephelyen tartózkodó személyhez eljusson, és a telephelyen tartózkodó minden személy tudja teendőjét az adott veszélyhelyzeti osztály kihirdetése esetén.

Az engedélyes a veszélyhelyzet befejeződése megállapításának folyamatát,

kritériumait pontosan, egyértelműen meghatározza. Gondoskodik arról, hogy a veszélyhelyzet megszűnésének kihirdetéséről szóló információ minden érintett személyhez és szervezethez eljusson.

3.8. Veszélyhelyzeti tervezési zónák, kibocsátás, környezeti értékelés, óvintézkedések

Az atomerőmű körüli veszélyhelyzeti tervezési zónák kialakítása földrajzi, népsűrűségi és közigazgatási körülményeket vesz figyelembe. A zónák koncentrikusan helyezkednek el a létesítmény körül, elnevezésük a létesítménytől távolodva sorrendben megelőző, sürgős és hosszú távú óvintézkedések zónája.

Az NBSZ 4. kötet 15.007. pontja értelmében a megelőző és a sürgős óvintézkedések zónájában az engedélyes felkészül a lakosság riasztásának végrehajtására, sürgős óvintézkedési javaslatok kidolgozására és a sürgős óvintézkedések zónájában lévő baleset-elhárításért felelős védelmi bizottságoknak történő szakmai segítségnyújtásra.

A fenti előírás teljesítése érdekében az engedélyes a megelőző és a sürgős óvintézkedési zónák esetében biztosítja a lehetséges sürgős óvintézkedési javaslatok meghatározásának folyamatát, eszközeit, kiválasztásának alapját, valamint meghatározza a védelmi bizottságoknak és a polgármestereknek nyújtandó segítség és a velük való kommunikáció módját és a támogatás kereteit.

Az óvintézkedések bevezetésére történő felkészülés keretében az engedélyes:

- a) meghatározza a telephelyen foganatosítható, lehetséges sürgős óvintézkedések körét, terjedelmét és azokhoz kritériumokat rendel,
- b) a sürgős óvintézkedések kidolgozáshoz biztosítja a megfelelő módszert, eszközt és szakértelmet,
- c) meghatározza azokat, a védelmi bizottságok döntéshozásának támogatásához biztosítandó információkat (sugárzási helyzet, meteorológia, óvintézkedések), amelyek az óvintézkedések bevezetéséhez szükségesek,
- d) a veszélyhelyzet fennállása során szakmai támogatást biztosít a telephelyen kívüli baleset-elhárításért felelős szervek részére.

Az NBSZ 4. kötet 15.009. pontja értelmében az engedélyes felkészül a veszélyhelyzet technológiai és sugárvédelmi elemzésére, a bekövetkezett vagy várható kibocsátás becslésére és a kibocsátás következményeinek előrejelzésére. Az elemzést lehetőség szerint mért adatokra alapozza. Az elemzés olyan mélységű, hogy az alapján a telephelyen tartózkodók és a telephelyen kívül élő lakosság védelme érdekében szükséges óvintézkedések egyértelműen meghatározhatóak.

A veszélyhelyzetben az Engedélyes a korlátozás, indokoltság és optimalás elvét betartva felügyeli a dolgozók sugárterhelését. Ennek érdekében a telephelyre vonatkozóan meghatározza:

- a) a telephelyi sugárzási viszonyok veszélyhelyzeti ellenőrzésének és értékelésének (monitorozás, helyzetértékelés, előrejelzés, következménybecslés) rendjét, módszereit,
- b) a beavatkozási szintek figyelembevételével a cselekvési szinteket,
- c) a veszélyhelyzetben a sugárterhelés csökkentésére vonatkozó eljárásokat, módszereket,
- d) a radioaktív anyagok kibocsátásának csökkentését szolgáló intézkedések körét és a radioaktív anyagok kibocsátásának feltételeit,
- e) a veszélyhelyzet megszűnésének radiológiai feltételeit.

A veszélyhelyzetben végrehajtandó óvintézkedések alapját a sugárvédelmi szempontok képezik a műszaki állapot, a meteorológiai állapot és egyéb körülmények figyelembevételével. A veszélyhelyzet korai időszakában, amíg arról a telephelyen kívüli baleset-elhárítási szervezetek le nem mondanak, az engedélyes az óvintézkedésekre vonatkozó döntés meghozatalának elősegítése érdekében az alábbiak biztosítására készül fel:

- a) a veszélyhelyzet folyamatos technológiai és radiológiai, valamint a helyi meteorológiai adatok értékelése,
- b) a nukleáris és radiológiai helyzet alakulásának rendszeres felülvizsgálata és előrejelzése,
- c) a fentiek keretében a kibocsátás (forrástag-becslés) rendszeres felülvizsgálata,
- d) az elemzések alapján várható következmények előrejelzése,

- e) az óvintézkedések megalapozása, figyelembe véve a már bevezetett óvintézkedések eredményét is.

A veszélyhelyzet késői időszakában az engedélyes biztosítja a technológiai és radiológiai állapot folyamatos értékelését és előrejelzését.

A fentiek teljesítése érdekében az engedélyes módszert, elemző eszközöket és szakértelmet biztosít:

- a) a radioaktív anyagok kibocsátásának becslésére,
b) a nukleáris veszélyhelyzet telephelyen belüli és kívüli következményeinek meghatározására.

A veszélyhelyzet radiológiai értékeléséhez és az elhárítási feladatainak ellátásához az engedélyes:

- a) riasztásra is alkalmas telephelyi és az atomerőmű körül a telephelyen kívüli sugármérő hálózatot, monitorozó rendszert működtet, amely meteorológiai méréssel is rendelkezik, mérései alkalmasak az óvintézkedési javaslatok megalapozásához,
b) rendelkezik talaj- és levegőminta vételezésére és a minta értékelésére megfelelő módszerrel és eszközökkel,
c) rendelkezik mozgatható mérőberendezésekkel, amelyekhez megfelelő kommunikációs berendezések is kapcsolódnak a hozzájuk tartozó szállítási technikával (sugárvédelmi mérő jármű),
d) a veszélyhelyzeti monitorozás végrehajtására tervet készít és biztosítja a monitorozáshoz szükséges eszközöket.

3.9. Baleset-elhárítási infrastruktúra, eszközök, felszerelések

Az NBSZ 4. kötet 15.010. pontja értelmében az engedélyes a baleset-elhárítási intézkedések végrehajtásához szükséges eszközöket (szerszámok, dokumentumok) a várható felhasználási helyükhöz a legközelebb helyezi el úgy, hogy azok felhasználása a várható feltételek mellett hatékony legyen.

Az engedélyes intézkedik a baleset-elhárítási szervezet munkájába bevont dolgozók megfelelő munkakörülményeiről, munkahelyéről, a szükséges védőfelszereléséről, a helyismeret biztosítása érdekében a megfelelő helyszín- és alaprajzokról.

Az engedélyes biztosítja, hogy a baleset-elhárítási feladatokhoz rendelt

létesítmények, eszközök, felszerelések, anyagok és berendezések – összefoglalóan baleset-elhárítási infrastruktúra – jegyzéke naprakész állapotban rendelkezésre álljon. A telephelyen tartózkodók átlagos létszáma, a BESZ létszáma és a felmerülő feladatok figyelembevételével meghatározza a jegyzék egyes tételeinek szükséges mennyiségét, meghatározza az egyes tételek rendeltetését, tárolási helyét és – amennyiben szükséges – biztosítja használati, üzemeltetési, karbantartási útmutatóját. A raktározott eszközök esetén rendelkezik azok használatba vételének módjáról, kritériumáról.

Az NBSZ 3. kötet 5.200. és 5.201. pontja értelmében az engedélyes a baleset-elhárítási tevékenységet irányító hatékony munkájához megfelelő műszaki, kommunikációs környezetet biztosít. Ennek érdekében veszélyhelyzeti irányító központot alakít ki az elhárítást irányító személyzet számára. A veszélyhelyzeti irányító központban elégséges műszerezést és eszközöket biztosít a veszélyhelyzet során szükséges beavatkozások elvégzéséhez. A veszélyhelyzeti irányító központot olyan diverz és redundáns kommunikációs rendszerrel szereli fel, amely alkalmas a veszélyhelyzet telephelyen belüli és kívüli elhárításért felelős szervezeti egységek és a telephelyen kívüli veszélyhelyzet elhárításért felelős szervezetek riasztására, valamint a blokk-, a tartalék és a baleseti vezénylővel, az atomerőmű egyéb fontos helyszíneivel és az atomerőművön kívüli baleset-elhárítási szervezetekkel történő kommunikációra. A gyakorlatilag lehetséges mértékben és ésszerű időtartamig megfelelő intézkedésekkel biztosítja a veszélyhelyzeti irányító központban tartózkodó személyzet számára a veszélyhelyzetből eredő káros hatások elleni védelmet.

Az engedélyes által a fenti előírás teljesítése keretében kialakított veszélyhelyzeti irányító központ szünetmentes betáplálással rendelkezik, szűrt szellőzéssel történő üzemeltetése megfelelő ideig biztosítható és veszélyhelyzetben a helyiségbe történő beléptetés ellenőrzött.

Az NBSZ 4. kötet 5.011. pontja értelmében az engedélyes felkészül a veszélyhelyzet során az események, a végrehajtott intézkedések, a veszélyhelyzeti kommunikáció tartalmának rögzítésére.

Az engedélyes az alábbiak rendelkezésre állását és rendeltetésszerű felhasználhatóságát biztosítja a baleset-elhárítási infrastruktúra kialakításánál:

Atomerőmű baleset-elhárítási készültsége

- a) a katasztrófavédelmi és polgári védelmi jogszabályok által meghatározott védelmi létesítmények, egyéni védőfelszerelések,
- b) az elhárítási munkálatokhoz szükséges eszközök, felszerelések,
- c) az elhárítási munkálatok irányítására szolgáló helységben az irányításhoz szükséges információk (pl. létesítményi paraméterek, mérési eredmények, meteorológiai adatok),
- d) telephelyi riasztási és kommunikációs eszközök,
- e) a lakosság tájékoztatására és riasztására alkalmas eszközök,
- f) a telephelyen kívüli baleset-elhárításért felelős megyei és országos védelmi szervek értesítésére, a velük történő kommunikációra rendelt kommunikációs eszközök,
- g) a létesítmény állapotértékelésére, az állapotának előrejelzésére és a radiológiai következmények becslésére szolgáló módszerek, eszközök,
- h) hagyományos sérülést szenvedett, de szennyezett vagy sugárdózist kapott személy számára az elsősegélynyújtáshoz szükséges eszközök,
- i) az események, történések rögzítésére szolgáló eszközök,
- j) az elhárítási feladatokhoz (javítás, tűzoltás, szállítás, kimenekítés, stb.) szükséges logisztikai eszközök:

Az engedélyes a fentiek alapján meghatározott baleset-elhárítási infrastruktúra működőképességét folyamatosan fenntartja, ennek érdekében az alábbiak figyelembevételével biztosítja az egyes tételek alkalmasságának rendszeres, dokumentált ellenőrzését.

Az engedélyes:

- a) rendszeres, a vonatkozó jogszabály szerinti (22/1992 (XII.29.) KTM rendelet) megfelelőség-vizsgálattal, ellenőrzéssel igazolja az óvó- és veszélyhelyzeti irányító központként szolgáló helyiségek alkalmasságát;
- b) rendszeresen, de legalább havonta ellenőrzéssel igazolja a lakossági tájékoztató és riasztó rendszer, valamint a külső és a telephelyi kommunikációs eszközök működőképességét;
- c) a BEIT-et és az egyéb, a baleset-elhárításhoz kapcsolódó dokumentációt legalább két évente, a gyakorlatok, ellenőrzések és egyéb tapasztalatok visszacsatolása, valamint az üzemi vagy a jogszabályi körülmények

változása, valamint a műszaki fejlesztések alapján felülvizsgálja vagy megbizonyosodik arról, hogy nem szorul felülvizsgálatra;

- d) a nem említett eszközök rendszeres ellenőrzésének gyakoriságát azok fontosságának megfelelően, a szavatolt működőképességének tartamától függően alakítja ki, de legalább évente egyszer dokumentáltan ellenőrzi azok működőképességét, használhatóságát, szavatosságának fennállását;
- e) az infrastruktúrában az ellenőrzések során feltárt hibák, hiányosságok elhárítására határidőzött intézkedési tervet készít és hajt végre.

3.10. Riasztás és kommunikáció

Az NBSZ 1. kötet 8.046. és 8.047. pontjai értelmében az engedélyes a veszélyhelyzet bekövetkezése után 30 percen belül riasztja az ONER érintett szerveit. A riasztást telefonon keresztül, szabályozott módon és tartalommal végzi el. A riasztást a veszélyhelyzet bekövetkezése után legkésőbb 60 percen belül faxüzenetben megerősíti. A faxüzenet a riasztás megerősítésén túl tartalmazza a veszélyhelyzet körülményeiről rendelkezésre álló információt is. Az engedélyes a riasztási feladatok elvégzése után rendszeres tájékoztatást ad az országos nukleárisbaleset-elhárítási rendszer kijelölt intézményei számára. A helyzetismertető és technológiai tájékoztató jelentéseket a veszélyhelyzeti eseményekhez igazodva, de legalább 1,5-2 óránként elkészíti és továbbítja, vagy bármely más módon tájékoztatást ad, amely egyenértékűen biztosítja a veszélyhelyzeti állapot független értékeléséhez szükséges információt. Az NBSZ 4. kötet 16.006. pontja értelmében az engedélyes a veszélyhelyzet alakulásáról, a telephelyi óvintézkedések státuszáról folyamatosan tájékoztatja az elhárításban érintett szervezeteket.

A fenti követelmény teljesítése érdekében az engedélyes felkészül az ONER szervek riasztására. Ehhez megfelelő szinten szabályozást készít és biztosítja a riasztáshoz szükséges kommunikációs eszközök és kommunikációs címek rendelkezésre állását. Az eszközök és a címlista naprakész rendelkezésre állását legalább havonta, dokumentáltan ellenőrzi.

A veszélyhelyzetről történő értesítés és a veszélyhelyzeti kommunikáció részére egyértelműen és gyorsan kitölthető, ellenőrzött helyzetértékelő és technológiai tájékoztató formátumot alakít ki, amely a telephelyen kívüli baleset-elhárítási feladatokért felelős szervezetek számára biztosítja a szükséges információt a nukleáris és a radiológiai helyzet értékeléséhez és

előrejelzéséhez, a potenciális vagy bekövetkezett radioaktív kibocsátás becsléséhez, és a szükséges óvintézkedésekről való döntéshez.

Az OAH Baleset-elhárítási Szervezete részére automatikus adatkapcsolatokon keresztül hozzáférést biztosít a technológiai, sugárzási és a rendelkezésre álló helyi meteorológia adatokhoz. Az adatkapcsolatok meghibásodása esetére felkészül az adatok más csatornán (fax, e-mail) történő továbbítására.

Az engedélyes a riasztás és a kommunikáció tekintetében teljesíti az alábbiakat:

- a) a kommunikációs és riasztó eszközöket megfelelő üzembiztonsággal, a redundancia és a diverzitás követelményének megfelelően alakítja ki,
- b) meghatározza a riasztás folyamatát, a riasztásban érintett személyek körét, a riasztás során közlendő információt,
- c) pontosan rögzíti a riasztás feltételeit és felkészül a riasztás dokumentálására,
- d) biztosítja a megfelelő eszközöket a telephelyen belüli riasztásra, kommunikációra (pl. az elhárítást végző dolgozókkal történő kapcsolattartás), és az előre meghatározott veszélyhelyzeti instrukciók közlésére,
- e) belső szabályozásban meghatározza a külső szervezetek riasztásának rendjét és a velük való kommunikáció eszközeit és az információk tartalmát,
- f) a telephelyen kívüli baleset-elhárításért felelős szervezetekkel együttműködve megszervezi a sürgős óvintézkedések zónájában a környező megyei védelmi bizottságok és a polgármesterek riasztásának és tájékoztatásának tartalmi és gyakorlati feltételeit, követelményeit,
- g) a külső szervezetekkel való kommunikációt úgy alakítja ki, hogy az a szervezet erőforrásait minél kevésbé igénybevevő feladat legyen.

3.11.A lakosság és a média tájékoztatása

Az NBSZ 4. kötet 15.012. pontja értelmében az engedélyes felkészül a lakosság és a sajtó tájékoztatására a külön jogszabályban (165/2003. (X.18.) Korm. rendelet) foglaltak szerint. A veszélyhelyzet elhárítása során folyamatosan megfelelő információt biztosít a lakosság számára.

Az engedélyes a felkészülési időszakban előzetes információkat biztosít a létesítmény környező lakossága számára a veszélyhelyzeti teendőkről.

Az engedélyes az idézett előírások teljesítése érdekében, a BEIT részeként, összhangban az Országos Lakossági Tájékoztatás Tervvel, elkészíti a létesítmény Lakossági Tájékoztatási Tervét, amelyben rögzíti a lakosság veszélyhelyzeti riasztásának és tájékoztatásának rendjét, tartalmi követelményeit.

Felkészül a média tájékoztatására, rendszeres sajtótájékoztatók tartására, sajtóközlemények kiadására. Ennek keretében meghatározza a tájékoztatók, közlemények tartalmi követelményeit és megszervezi a sajtó (elsősorban a közszolgálati televízió és rádió) elérésének módját. Ez utóbbi kapcsolatokat rendszeresen és dokumentáltan ellenőrzi.

Az engedélyes az NBSZ 1. kötet 8.3.3 fejezete szerinti követelményeinek megfelelően felkészül a nukleáris veszélyhelyzetek lehető leggyorsabb INES besorolására.

3.12.A dolgozók védelme

Az NBSZ 3. kötet 5.202.-5.204. pontok értelmében az engedélyes a létesítmény területén bevezetendő óvintézkedésekhez biztosítja a szükséges egyéni védőeszközöket. Az engedélyes a telephelyen tartózkodó minden személy riasztására alkalmas telephelyi riasztó rendszert épít ki, és gondoskodik a munkavédelmi, sugárvédelmi, tűzvédelmi és létesítménybiztonsági követelményeknek megfelelő, érthetően és tartós módon megjelölt, az ipari biztonsági követelményeknek megfelelően kivilágítható, biztonságos menekülési utak kialakításáról. A baleset-elhárításban részt vevő dolgozók számára a polgári védelmi előírásoknak és a baleset-elhárítási tevékenységbe bevont dolgozók számának megfelelő óvó létesítményeket alakít ki.

A létesítmény dolgozói védelme érdekében az engedélyes:

- a) felsorolja a lehetséges óvintézkedéseket (pl. jódpofilaxis, telephelyi elzárkóztatás, kimenekítés) és megadja bevezetésük kritériumait,
- b) kimenekítési tervet készít a telephelyen jelenlévő, baleset-elhárítási feladatokkal nem rendelkező személyek kimenekítésére és a kimenekítéshez megfelelő védőeszközöket biztosít,

- c) felkészül a dolgozók felületi szennyezettségének mérésére, a belső sugárterhelés monitorozására, és szennyeződés esetén a dekontaminálásra.
- d) felkészül a baleset-elhárításban nem résztvevő dolgozók által elszenvedett dózis meghatározására, becslésére;

Az NBSZ 4. kötet 15.008. pontja értelmében az engedélyes felkészül korlátozott számú sugárterhelést szenvedett és kontaminált sérült veszélyhelyzeti körülmények közötti ellátására (elsősegély, dózisbecslés, szállítás).

A baleset-elhárításban résztvevő dolgozók védelmére az engedélyes az alábbi szempontok figyelembevételével készül fel:

- a) előre megadott dózis és dózisteljesítmény jelzésére is alkalmas személyi dozimétert, utólag kiértékelhető hatósági dozimétert és megfelelő egyéni védőfelszerelést biztosít az elhárításban résztvevők számára,
- b) a műszakváltások megszervezésével gondoskodik a folyamatos üzem biztosításáról,
- c) az elhárításban résztvevőknél gondoskodik az ALARA elv teljesüléséről;
- d) meghatározza a dolgozók védelmére, sugárterhelésük csökkentésére vonatkozó eljárásokat és módszereket, valamint a lehetséges óvintézkedések körét, bevezetésük kritériumait;
- e) gondoskodik a baleset-elhárítás során elszenvedett dózisok regisztrálásáról;
- f) a rendelkezésre álló információk biztosítása révén segíti a mentő, egészségügyi és mentesítő szervezeteket a megemelkedett sugárzási viszonyokkal bíró, vagy sugárszennyeződött területen történő mentésre. Felkészül a tevékenységük végzéséhez szükséges információk biztosítására.

3.13. Baleset-elhárítási képzés és gyakorlatozás

Az NBSZ 4. kötet 15.013. és 15.014. pontjai értelmében az engedélyes:

- a) minden olyan személyt, aki a létesítmény területén felügyelet nélkül tartózkodhat általános baleset-elhárítási képzésben részesít, amely

Atomerőmű baleset-elhárítási készütsége

keretében megismerteti a veszélyhelyzet esetén végrehajtandó teendőkkkel; az ismeretek frissítése és a változások megismertetés érdekében éves szintentartó oktatásokat szervez.

- b) a baleset-elhárítási szervezetben feladatokat ellátó személyzet számára évente szakoktatást és gyakorlati kiképzést tart a baleset-elhárítási szervezetben ellátandó tevékenységeik elsajátítása, begyakorlása érdekében,
- c) a baleset-elhárítási képzést és gyakorlatozást évente tervezi,
- d) a baleset-elhárítási szervezet felkészültségéről rendszeres időközönként tartott gyakorlatokkal győződik meg, ezek tapasztalatait a baleset-elhárítási felkészülés során figyelembe veszi,
- e) évente legalább egyszer az egész szervezetet érintő gyakorlatot tart, amelybe a telephelyen kívüli baleset-elhárításért felelős szervezeteket is bevonja,

Az engedélyes évente baleset-elhárítási képzési és gyakorlatozási tervet készít, amit a nukleáris biztonságért felelős hatóságnak jóváhagyásra a tárgy évet megelőző év december 15-ig megküld.

Az engedélyes a képzések és a gyakorlatok résztvevőiről nyilvántartást vezet.

Az engedélyes a képzéseket és a részgyakorlatokat az adott év végén együtt, a nagyobb gyakorlatokat külön-külön is értékeli, az értékelést a hatóság részére tájékoztatásul megküldi, az értékelés eredményeit a baleset-elhárítási felkészülés fejlesztése érdekében visszacsatolja.

A baleset-elhárítási képzés keretében az engedélyes:

- a) Az általános baleset-elhárítási képzés hatékonyságáról vizsga keretében győződik meg.
- b) A baleset-elhárításba bevont dolgozók számára a rendszeres általános képzésen túl rendszeres szakirányú képzést is tart (szinten tartó, változáskövető, tudásfejlesztő) veszélyhelyzeti feladataikról.

Az engedélyes legalább évente, a teljes baleset-elhárítási szervezet részvételével zajló veszélyhelyzeti gyakorlatot szervez. A gyakorlat célja az engedélyes, ezen belül a BESZ baleset-elhárítási felkészültségének, és a baleset-elhárítási infrastruktúra megfelelőségének ellenőrzése. A gyakorlat

lehetőség szerint kiterjed minden tervezett tevékenységre. A gyakorlatok előkészítése és lebonyolítása során lehetőséget biztosít a telephelyen kívüli elhárításban résztvevő szervezetek részvételére, szempontjaik figyelembevételére.

Az engedélyes évente több részgyakorlatot tart a szervezet egyes egységeinek bevonásával az együttműködés, és a feladatok – különös tekintettel a riasztás, a veszélyhelyzeti kommunikáció és a veszélyhelyzet osztályozásának – gyakorlására. Az ilyen gyakorlatok során egyedi célokat tűz ki.

Az engedélyes évente legalább egyszer riasztási gyakorlatot tart a dolgozók riasztásának és kimenekítésének gyakorlására. A riasztási gyakorlat kapcsolódhat teljes gyakorlathoz.

A gyakorlatok szervezése során figyelembe veszi, hogy minden, a baleset-elhárításba bevont dolgozó legalább két évente egyszer részt vegyen egy gyakorlaton.

Az engedélyes a gyakorlatok előtt tervet készít, amelyben megjelöli a gyakorlat célját, időpontját, a résztvevőket és az egyéb fontos körülményeket.

A gyakorlatok során a résztvevők önállóan dolgoznak, fontos szempont, hogy a gyakorló állomány előzetesen ne ismerje a gyakorlat során szimulált eseményt.

A gyakorlatok értékelését kijelölt, a szervezőktől független értékelő végzi, célszerűen a gyakorlat előkészítése során készített értékelési terv szerint. A tapasztalatok hasznosítására az engedélyes határidőzött intézkedési tervet készít és hajt végre.

3.14. Külső kapcsolatok

Az engedélyes gondoskodik a veszélyhelyzet esetén szükségessé váló külső segítség (tűzoltók, mentők, honvédség, rendvédelmi szervek, MÁV, egyéb műszaki segítség: pl. daru, teherautó) igénybevételének tervezéséről, a segítségkérés és az általuk az engedélyes számára nyújtott segítség hatékony felhasználásának feltételeiről és módjáról.

A telephelyen potenciálisan előforduló veszélyhelyzeteknek a hagyományos veszélyhelyzetektől eltérő jellemzői terjedelmében az engedélyes

gondoskodik a külső segítségnyújtók felkészítéséről. A felkészítést szinten tartó jelleggel évente megismétli.

3.15. Nukleáris veszélyhelyzetek utáni helyreállítás

Az engedélyes tervet készít a nukleáris veszélyhelyzetek megszűnése után felmerülő helyreállítási feladatok végrehajtására. Ennek keretében:

- a) meghatározza a veszélyhelyzet megszűnte utáni tájékoztatási feladatokat;
- b) intézkedéseket irányoz elő a veszélyhelyzet által okozott kár felmérésére;
- c) intézkedéseket irányoz elő a veszélyhelyzet radiológiai következményeinek felmérésére;
- d) intézkedéseket irányoz elő a telephelyen belüli szennyezett területek monitorozására, elzárására, megtisztítására;
- e) intézkedést irányoz elő az elhárítás során sugárterhelést szenvedett dolgozók sugárvédelmi ellenőrzésére,
- f) felkészül szakmai segítség nyújtására a telephelyen kívüli helyreállítási feladatok elvégzéséhez;

A helyreállítás konkrét feladatainak tervezése már a veszélyhelyzet fennállása közben megkezdhető, de az nem zavarhatja a veszélyhelyzet elhárítását.

A veszélyhelyzet megszűnésének kihirdetése utáni helyreállítás a létesítmény normál időszaki minőségügyi dokumentumai (szabályzatok, utasítások, eljárásrendek) szerint zajlik.